

รายงานแผนการปฏิรูป

ของ

คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด้านเศรษฐกิจ

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เรื่อง เศรษฐกิจการเงินฐานราก

สำนักกรรมการ ๑

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ด่วนที่สุด

ที่ (สพท) ๕๕ / ๒๕๕๙

(สำเนา)

สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๕ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง แผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่อง “เศรษฐกิจ
การเงินฐานราก”

กราบเรียน ประธานสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนการปฏิรูปของคณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ วันอังคารที่ ๑๐
พฤศจิกายน ๒๕๕๘ ได้มีมติตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ นั้น ซึ่ง
กรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายสถิตย์ ลิ่มพงศ์พันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายคณิตสร นาวานุเคราะห์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายทวีศักดิ์ กอนันต์กุล	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. พลเอก วิชิต ยาทิพย์	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายมนู เลียวไพโรจน์	ที่ปรึกษากรรมการ
๘. นายสันตศักดิ์ จรุงญู งามพิเชษฐ์	ที่ปรึกษากรรมการ
๙. นายสมชัย ฤชุพันธุ์	โฆษกกรรมการ
๑๐. นายกฤษฎา จีนะวิจารณ์	ผู้ช่วยโฆษกกรรมการ
๑๑. นายกลินท์ สารสิน	กรรมการ
๑๒. นายเฉลิมศักดิ์ อบสุวรรณ	กรรมการ
๑๓. นายชูชาติ อินสว่าง	กรรมการ
๑๔. นายชูศักดิ์ เกวี	กรรมการ
๑๕. นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	กรรมการ
๑๖. พันเอก ธนศักดิ์ มิตรภานนท์	กรรมการ
๑๗. นายธเนศพล ชนบุญวัฒน์	กรรมการ
๑๘. นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ	กรรมการ
๑๙. นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์	กรรมการ
๒๐. นายสุวัฒน์ จิราพันธุ์	กรรมการ
๒๑. นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม	กรรมการ

๒๒. นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล

เลขานุการกรรมการ

๒๓. นางปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ

และในการประชุมคณะกรรมการวิสามัญกิจการสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ครั้งที่ ๒ วันอังคารที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๙ ได้มีมติให้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ นำเสนอรายงานแผนการปฏิรูปประเทศ เรื่อง “เศรษฐกิจการเงินฐานราก” ต่อที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำเสนอนายกรัฐมนตรี นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่อง “เศรษฐกิจการเงินฐานราก” เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศพิจารณาเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) สติชัย ลิ้มพงศ์พันธุ์

(นายสติชัย ลิ้มพงศ์พันธุ์)

ประธานกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

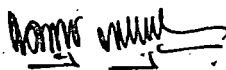
สำนักกรรมการ ๑

กลุ่มงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๙๖

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๙๕

สำเนาถูกต้อง

(นางนงนุช เศรษฐบุตร์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

ปทุมพร/ร่าง

มณฑิตา/พิมพ์

สมบัติ/ตรวจ

สารบัญ

หน้า

๑. ข้อเสนอแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ เรื่อง เศรษฐกิจการเงินฐานราก	
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑
๑.๒ ความเป็นมาหลังผ่านความเห็นชอบจากสภาปฏิรูปแห่งชาติ	๑
๑.๓ ข้อชี้แจงต่อความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๒
๑.๔ ข้อเสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ	๓
๑.๕ แนวทางการขับเคลื่อนในระยะต่อไป	๓
๑.๖ ประโยชน์ต่อภาคประชาชน	๓
๒. Conceptual Design ของการปฏิรูปเศรษฐกิจการเงินฐานราก	๔
๓. แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก พ.ศ.	๕
๔. รายงานคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ	๒๓

แผนการปฏิรูปของคณะกรรมการข้าราชการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

เรื่อง เศรษฐกิจการเงินฐานราก

๑. ข้อเสนอแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการข้าราชการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่อง เศรษฐกิจการเงินฐานราก

๑.๑ หลักการและเหตุผลของการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจเรื่องเศรษฐกิจการเงินฐานราก

การเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึงเป็นเป้าหมายสำคัญของภาครัฐ อันจะช่วยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการเงินแก่ประชาชน และสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจโดยรวมอย่างไรก็ดี เนื่องจากองค์กรการเงินระดับฐานรากที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวนไม่น้อยที่ยังให้บริการทางการเงินได้ไม่ครบถ้วน ขาดความยั่งยืนในการดำเนินการ เน้นการพึ่งพาตัวบุคคลเป็นหลัก ทำให้การบริหารจัดการความต่อเนื่อง ส่งผลต่อความมั่นคงและยั่งยืนด้านการจัดการ ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านบัญชี อีกทั้งองค์กรการเงินระดับฐานรากบางส่วนยังขาดสภาพความเป็นนิติบุคคล

ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องยังไม่มีบูรณาการการทำงานให้สอดคล้องกันได้อย่างกลมกลืน และยังไม่ได้เข้าไปกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจการเงินระดับฐานรากของไทยในช่วงที่ผ่านมาขาดการพัฒนา ประชาชนระดับฐานรากจำนวนมากจึงไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึง บางส่วนต้องไปพึ่งพาแหล่งเงินนอกระบบที่ถูกเอาเปรียบและปราศจากความเป็นธรรม อีกทั้งองค์กรการเงินระดับฐานรากบางส่วนที่มีอยู่ขาดการบริหารจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม ซึ่งอาจเสียหายและส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในวงกว้าง

นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงการคลัง ได้เห็นถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้จัดทำร่างแผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนขึ้น โดยแบ่งการพิจารณาออกเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ครุวั เรือน ผู้ให้บริการทางการเงิน และบทบาทของภาครัฐ เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม จะเห็นว่าแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันกับสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปแห่งชาติ (สปท.)

ด้วยเหตุนี้ การปฏิรูปเศรษฐกิจการเงินฐานราก จึงเป็นแนวทางสำคัญที่จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับฐานราก มีกลไกในการวางกรอบนโยบายและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจในระดับฐานราก และยังสามารถป้องกันความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบการเงินระดับฐานรากของประเทศนำไปสู่เศรษฐกิจที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ได้ในที่สุด

๑.๒ สถานะและความคืบหน้าของแผนการปฏิรูปเศรษฐกิจการเงินฐานราก

๑.๒.๑ สภาปฏิรูปแห่งชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการปฏิรูปเศรษฐกิจการเงินฐานรากเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับชีวิตประชาชน จึงได้มีมติเห็นชอบทั้งร่างรายงานเรื่องการปฏิรูปการเงินฐานราก และร่างพระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก พ.ศ. ในวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการร่างกฎหมายเสนอแก่สภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป โดยที่ผ่านมา ได้มีการนำเรื่องส่งให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๘ จากนั้นจึงได้มีการดำเนินการส่งเรื่องต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาต่อไป

๑.๒.๒ คณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปในวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๘ และมอบหมายให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักในการจัดประชุมหารือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งข้อมูลแก่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาภายใน ๓๐ วัน โดยกระทรวงการคลังได้จัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ๘ หน่วยงาน ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) สำนักงานนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) และธนาคารออมสิน เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๘ ซึ่งสรุปได้ ๒ ประเด็น ดังนี้

๑.๒.๒.๑ ที่ประชุมเห็นด้วยในหลักการและเหตุผลของข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูประบบการเงินระดับฐานราก ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับฐานรากให้ได้รับบริการทางการเงินที่ดีขึ้นในระยะยาว มีความมั่นคงในการฝากเงิน มีแหล่งทุนในการประกอบการ ส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากและชุมชนมีความเข้มแข็ง กลายเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ มีกลไกในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีกรอบการกำกับดูแลที่เหมาะสม แต่เห็นว่ายังมีบางบทบัญญัติในร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ยังไม่ชัดเจนหรืออาจขัดแย้งกับกฎหมายในปัจจุบัน

๑.๒.๒.๒ ประเด็นความซ้ำซ้อนและขัดแย้งกับกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน อาทิเช่น พระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. ๒๕๓๕ เช่น กรณีที่แม่ข่ายคัดเลือกลูกข่ายที่มีสถานะเป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองหรือสหกรณ์ จะทำให้ลูกข่ายที่เข้ามามีสิทธิในการดำเนินการบางประการที่ขัดแย้งกับพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

๑.๒.๒.๓ ประเด็นความไม่ชัดเจนของกฎหมาย เช่น มิได้กำหนดจำนวนกรรมการและวาระของการดำรงตำแหน่งของกรรมการไว้ รวมทั้งกระบวนการได้มาซึ่งคณะกรรมการ นอกจากนี้ร่างพระราชบัญญัติฯ นี้ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากขึ้นใน สคก. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก แต่ยังขาดรายละเอียดของรูปแบบ โครงสร้าง และการบริหารจัดการกองทุน ตลอดจนวัตถุประสงค์ในการใช้เงินของกองทุนที่ชัดเจน

๑.๓ แนวทางการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจการเงินฐานราก

๓.๑ หารือร่วมกับกระทรวงการคลังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถึงแนวทางการปฏิรูปเศรษฐกิจการเงินฐานราก เพื่อให้เกิดความชัดเจนในร่างกฎหมาย หน่วยงานรับผิดชอบ และกลไกในการขับเคลื่อน

ตลอดจนการแสวงหาจุดร่วมระหว่างแผนพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชนและร่างพระราชบัญญัติระบบการเงินระดับฐานราก

๓.๒ จัดตั้งคณะทำงานเพื่อทบทวนร่างพระราชบัญญัติระบบการเงินฐานราก โดยมีองค์ประกอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการคลัง ธ.ก.ส. ออมสิน กฤษฎีกา และสำนักนายกรัฐมนตรี ฯลฯ เพื่อหาข้อสรุปร่วมกันในทุกไตรมาส

๓.๓ นำส่งร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ผ่านกระบวนการหรือเห็นชอบแล้วไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาออกกฎหมาย “พระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก” เพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

๑.๔ ข้อเสนอต่อสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

เพื่อให้มีกลไกในการพัฒนาเศรษฐกิจการเงินระดับฐานรากอย่างต่อเนื่องในระยะยาว และมีกรอบการกำกับดูแลที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนระดับฐานรากให้ได้รับบริการทางการเงินที่ดีขึ้นในระยะยาว มีความมั่นคงในการฝากเงิน มีแหล่งทุนในการประกอบการ ส่งเสริมให้องค์กรการเงินระดับฐานรากและชุมชนมีความเข้มแข็ง กลายเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ คณะกรรมการฯ จึงขอให้ที่ประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เห็นชอบกับรายงานแผนการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ เรื่องเศรษฐกิจการเงินฐานรากฉบับนี้ เพื่อนำไปสู่การหารือในรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก พ.ศ. และนำไปสู่การยกร่างและนำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

๑.๕ แนวทางการขับเคลื่อนในระยะต่อไป

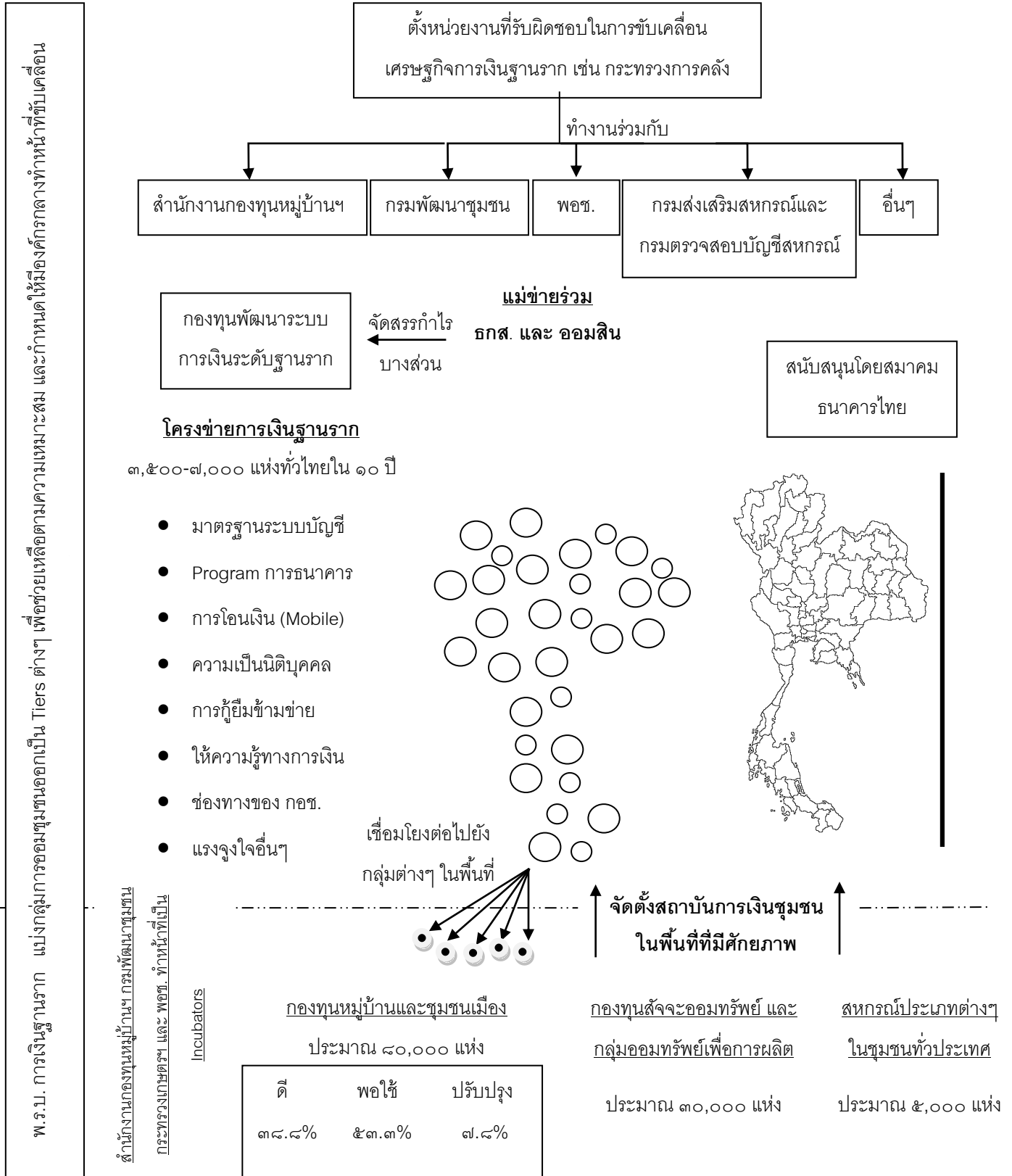
๑.๕.๑ จัดตั้งคณะทำงานทบทวนร่างพระราชบัญญัติฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กระทรวงการคลัง ธ.ก.ส. ออมสิน กฤษฎีกา และสำนักนายกรัฐมนตรี ฯลฯ เพื่อหาข้อสรุปในทุกไตรมาส

๑.๕.๒ นำส่งร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ผ่านกระบวนการหรือเห็นชอบแล้วไปยังสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาออกกฎหมาย “พระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก” ต่อไป

๑.๖ ประโยชน์ต่อภาคประชาชน

เมื่อโครงการเงินฐานรากเกิดขึ้นครบทุกตำบลประมาณ ๗,๐๐๐ แห่ง จะเป็นการเพิ่มการเข้าถึงแหล่งการออม ให้กับประชาชนไม่น้อยกว่า ๑๗.๕ ล้านคน (หรือประมาณตำบลละ ๒,๕๐๐ คน) นำมาซึ่งเงินออมที่เพิ่มขึ้นด้วยตนเอง อย่างน้อยประมาณปีละ ๗,๐๐๐ ล้านบาท (ภายใต้สมมติฐานการเก็บออมเพียง ๑ บาทต่อคนต่อวัน) ซึ่งภายใน ๑๐ ปี โครงการนี้จะสามารถมีเงินเก็บออมเองไม่ต่ำกว่า ๗๐,๐๐๐ ล้านบาท และนำไปสู่การปล่อยกู้ได้ประมาณ ๑๕๐,๐๐๐-๒๐๐,๐๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้ ยังจะช่วยประหยัดของชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายเดินทางไปสาธารณสุข และช่วยลดภาระดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายให้กับนายทุนนอกระบบด้วย จึงกล่าวได้ว่า โครงการเงินฐานราก จะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนในระดับฐานรากทั่วประเทศไทย และเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

๒. Conceptual Design ของการปฏิรูปเศรษฐกิจการเงินฐานราก

๓. ร่างพระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก พ.ศ.

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ร่างพระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก
พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

โดยที่การเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึงเป็นเป้าหมายสำคัญของภาครัฐ อันจะช่วยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการเงินแก่ประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำโดยรวมของประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากองค์กรการเงินระดับฐานรากที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนมาก ยังให้บริการทางการเงินได้ไม่ครบถ้วนขาดความยั่งยืนในการดำเนินการ จากการเน้นการพึ่งพาตัวบุคคลเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อไปเมื่อต้องเปลี่ยนบุคคลผู้เป็นแกนนำ ขาดความมั่นคง จากข้อจำกัดด้านการจัดการ ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านบัญชี อีกทั้งยังบางส่วนยังขาดสภาพความเป็นนิติบุคคล ทั้งในระดับภาพรวม ภาครัฐยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนระดับนโยบายเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานให้เกิดความสอดคล้อง ทั้งยังไม่ได้เข้าไปกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้การพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากของไทยในช่วงที่ผ่านมาขาดความคืบหน้า ประชาชนระดับฐานรากจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่มีคุณภาพอย่างครบถ้วน ต้องพึ่งพาแหล่งเงินนอกระบบและถูกเอาเปรียบ อีกทั้งองค์กรการเงินระดับฐานรากบางส่วนมีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหาย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในวงกว้างด้วยเหตุนี้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับฐานราก วางกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมองค์กรการเงินระดับฐานรากของชุมชน ให้เข้มแข็ง เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งเพื่อป้องกันความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบการเงินระดับฐานรากของประเทศจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สรุปสาระสำคัญ

ร่างพระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก พ.ศ. ประกอบด้วย ๖ หมวด ๓๕ มาตรา ได้แก่ หมวด ๑ คณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินฐานราก หมวด ๒ แผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินฐานราก หมวด ๓ โครงข่ายการเงินระดับฐานราก หมวด ๔ กองทุนพัฒนาระบบการเงินฐานราก หมวด ๕ การกำกับดูแลและความมั่นคงระยะยาว และหมวด ๖ บทกำหนดโทษ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและยกระดับองค์กรการเงินระดับฐานราก ซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการให้บริการทางการเงินขั้นพื้นฐานทั่วไป อันได้แก่ การรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การชำระเงิน การโอนเงิน การเช่าซื้อ การค้าประกัน หรือสวัสดิการชุมชน อย่างหนึ่งอย่างใดแก่สมาชิกหรือวิสาหกิจในชุมชน ตัวอย่างเช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สหกรณ์ สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน

กองทุนชะกาต กองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น ให้มีศักยภาพและได้มาตรฐานอันจะเอื้อประโยชน์ในการเข้าถึงบริการทางการเงินแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และมีความมั่นคงในการดำเนินการในระยะยาว โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๒.๑ คณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินฐานราก

กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินฐานราก ประกอบด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ผู้แทนองค์กรการเงินระดับฐานราก ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากตัวแทนองค์กรการเงินระดับฐานรากจำนวนห้าคน จากภูมิภาคต่างๆ ภาคละหนึ่งคน เป็นกรรมการ ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ด้านการเงินระดับฐานราก ด้านการพัฒนาชุมชน และด้านกฎหมาย ด้านละหนึ่งคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนสามคน เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจะต้องมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการและเลขานุการ (ร่างมาตรา ๖)

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา ๗)

(๑) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(๒) กำหนดให้ธนาคารเฉพาะกิจของภาครัฐ ซึ่งอาจจะมากกว่าหนึ่งแห่ง ทำหน้าที่เป็นแม่ข่ายของโครงข่ายการเงินระดับฐานราก

(๓) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนเพื่อเป็นลูกข่าย โดยเน้นพื้นที่ที่มีองค์กรการเงินระดับฐานรากดำเนินการอยู่อย่างเข้มแข็ง รวมทั้งออกเกณฑ์การเพิกถอนและการฟื้นฟูสภาพจากการเป็นลูกข่าย

(๔) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคัดเลือกองค์กรการเงินระดับฐานรากเข้าเป็นลูกข่าย รวมทั้งเกณฑ์การเพิกถอนและการฟื้นฟูสภาพจากการเป็นลูกข่าย

(๕) ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกและคณะกรรมการดำเนินการของลูกข่าย

(๖) กำหนดมาตรฐานคุณภาพ มาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยง หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพของแม่ข่ายและลูกข่าย รวมทั้ง ดำเนินการเพื่อเพิ่มความมั่นคงและความยั่งยืนของการดำเนินการของโครงข่ายการเงินระดับฐานราก

(๗) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบาย การตรากฎหมาย และการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเงิน

ระดับฐานราก ทั้งในส่วนของโครงข่ายการเงินระดับฐานราก การให้บริการของธนาคารพาณิชย์ การให้บริการของสถาบันที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ตลอดจนการใช้นวัตกรรมทางการเงินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งการให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน

(๘) กำกับดูแลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการประสานงานและดำเนินการให้เป็นไปตามแผนแม่บทและพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงเรียกดูข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

(๙) กำหนดอัตราส่วนแบ่งของกำไร อันได้จากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงข่ายการเงินระดับฐานรากไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เพื่อให้แม่ข่ายจัดสรรเงินดังกล่าวมาให้กับกองทุนในแต่ละปี

(๑๐) แต่งตั้งผู้ตรวจสอบเพื่อตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการของลูกข่าย

(๑๑) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก ตลอดจนความคืบหน้าในการพัฒนาระบบและโครงข่ายการเงินระดับฐานราก รวมทั้งความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบและประชาชน

(๑๒) รายงานผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ให้คณะรัฐมนตรีและสาธารณชนทราบ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๓) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย และอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้ (ร่างมาตรา ๑๒)

๒.๒ แผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินฐานราก

กำหนดให้ให้คณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก เพื่อบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ แผนแม่บทดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญประกอบด้วย การส่งเสริมและพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก การประเมินความเสี่ยงของระบบการเงินระดับฐานราก และการคุ้มครองประชาชนในระบบการเงินระดับฐานราก เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๓)

นอกจากนั้นเพื่อให้แผนแม่บทนำไปสู่การปฏิบัติ จึงกำหนดให้เมื่อประกาศแผนแม่บทในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามแผนแม่บทดังกล่าว รวมทั้งให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ให้คำแนะนำ ประสานงาน

หน่วยงานของรัฐ เพื่อจัดทำแผนงานหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามแผนแม่บทเพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๓ โครงการเงินระดับฐานราก

กำหนดให้มีโครงการเงินระดับฐานราก โดยประกอบด้วย ๒ ส่วนสำคัญคือ แม่ข่าย และลูกข่าย โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) แม่ข่าย

กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจในการกำหนดให้ธนาคารเฉพาะกิจของภาครัฐแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายแห่ง ทำหน้าที่เป็นแม่ข่ายของโครงการเงินระดับฐานราก (ร่างมาตรา ๑๕) โดยแม่ข่ายจะมีอำนาจหน้าที่ต่างๆ ได้แก่ จัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนเพื่อเป็นลูกข่าย จัดทำและพัฒนา ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการให้บริการทางการเงิน ระบบการโอนเงิน ระบบบัญชี หรือระบบอื่น พัฒนาศักยภาพและความพร้อมทั้งในด้านระบบการเงิน การบัญชีและการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร เพื่อยกระดับมาตรฐานให้แก่ลูกข่าย จัดทำระบบข้อมูล ซึ่งรวมถึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของสมาชิก ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของลูกข่าย ทั้งในด้านการบริหารจัดการและการบริหารความเสี่ยง เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๖)

นอกจากนั้น ในกรณีที่รัฐบาลมอบหมายงานเพื่อพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก เพิ่มเติม ให้แม่ข่ายจัดทำบัญชีธุรกรรมนโยบายรัฐเป็นบัญชีเฉพาะ และแยกบัญชีดังกล่าวออกจากบัญชีการดำเนินงานต่าง ๆ ตามปกติ สำหรับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ (ร่างมาตรา ๑๗)

(๒) ลูกข่าย

กำหนดให้แม่ข่ายดำเนินการจัดตั้งและจดทะเบียนรับรองสถาบันการเงินชุมชน ในพื้นที่ที่มี ศักยภาพ มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อเข้าเป็นลูกข่ายของโครงการเงินระดับฐานราก (ร่างมาตรา ๑๘) โดยมีอำนาจหน้าที่ในการทำธุรกรรมทางการเงินในเรื่องต่างๆกับสมาชิก เช่น การรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การเช่าซื้อ การรับชำระเงิน การโอนเงิน การค้าประกัน กระทำการใดๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต สวัสดิภาพ และสวัสดิการของสมาชิกและประชาชนในชุมชน หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๒๐)

(๓) ระบบฐานข้อมูลร่วม

กำหนดให้แม่ข่ายจัดทำระบบฐานข้อมูลร่วม ซึ่งรวมถึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของสมาชิก ของลูกข่าย ที่สามารถเข้าถึง เชื่อมโยงและตรวจสอบระหว่างแม่ข่ายได้ โดยให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางจัดเก็บฐานข้อมูลทั้งหมดที่จัดทำขึ้น รวมทั้งจัดทำฐานข้อมูลทั่วไป ในด้านต่างๆ ขององค์กรการเงินระดับฐานราก ที่ได้รับการรับรองการจดทะเบียนเป็นลูกข่าย เพื่อใช้ประเมินผล ติดตามและตรวจสอบ (ร่างมาตรา ๒๔ และ ๒๕)

๒.๔ กองทุนพัฒนาระบบการเงินฐานราก

กำหนดให้มีกองทุนพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากในสำนักงานเศรษฐกิจการคลังขึ้น กองทุนมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นส่งเสริมและพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก โดยมีรายได้หลักของ

กองทุนจากส่วนแบ่งกำไรอื่นใดจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการเงินระดับฐานรากในแต่ละปี ทั้งนี้ ตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

ในด้านการบริหารจัดการกองทุน กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการกองทุน อนุมัติการใช้เงิน กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง รวมทั้งออกระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน (ร่างมาตรา ๒๖ วรรคสาม) โดยให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุนและดำเนินการเบิกจ่ายเงินของกองทุน (ร่างมาตรา ๒๗)

๒.๕ การกำกับดูแลและความมั่นคงระยะยาว

กำหนดมาตรการในการกำกับดูแลโครงการเงินระดับฐานราก โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจในการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชี และการบริหารจัดการความเสี่ยงของลูกข่าย (ร่างมาตรา ๒๘) โดยนอกจากกำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการของลูกข่ายจัดทำงบดุล และเปิดเผยงบดุลและรายงานผลการดำเนินการประจำปีต่อสมาชิกและสาธารณชนรวมทั้งจัดส่งให้กับแม่ข่ายแล้ว (ร่างมาตรา ๒๙) ยังกำหนดให้ผู้ตรวจสอบ แม่ข่าย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายสามารถออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการของลูกข่าย หรือสมาชิก มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของลูกข่าย หรือให้ส่งรายงานการประชุมหรือเอกสารใดๆ ของลูกข่ายและสมาชิกที่จำเป็นแก่การกำกับ ดูแล (ร่างมาตรา ๓๐) รวมทั้งเข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของลูกข่ายในระหว่างเวลาทำงานของลูกข่ายได้ ทั้งนี้ ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือหรือให้คำชี้แจงแก่ผู้ปฏิบัติการตามสมควร (ร่างมาตรา ๓๑)

ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการของลูกข่ายกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้สูญเสียผลประโยชน์ของลูกข่ายหรือสมาชิก หรือลูกข่ายมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการหรือฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชีหรือตามรายงานการตรวจสอบ ให้แม่ข่ายเสนอแนะให้คณะกรรมการดำเนินการของลูกข่ายแก้ไขข้อบกพร่อง หรือระงับการปฏิบัติบางส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของลูกข่ายหรือสมาชิก ทั้งนี้ หากไม่ดำเนินการแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด แม่ข่ายสามารถเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อให้ดำเนินการเพิกถอนการเป็นลูกข่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด (ร่างมาตรา ๓๒)

๒.๖ บทกำหนดโทษ

(๑) กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ หรือใช้คำว่า “สมาชิกโครงการเงินระดับฐานราก” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายในนัยเดียวกันตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีได้เป็นลูกข่าย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกตั้งแต่วันละหนึ่งพันถึงสองพันบาทจนกว่าจะได้เลิกใช้ (ร่างมาตรา ๓๔)

(๒) กำหนดให้กรณีผู้ใดไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือรายงานการประชุมของลูกข่ายตามคำสั่งของผู้ตรวจสอบ แม่ข่าย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง

คณะกรรมการมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท (ร่างมาตรา ๓๕
วรรคหนึ่ง)

(๓) กำหนดให้กรณีผู้ใดขัดขวางหรือไม่ให้คำชี้แจงแก่ ผู้ตรวจสอบ แม่ข่าย หรือพนักงาน
เจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท
(ร่างมาตรา ๓๕ วรรคสอง)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบ (ร่าง) พระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการเงินระดับฐานราก

เหตุผล

โดยที่การเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างทั่วถึงเป็นเป้าหมายสำคัญของภาครัฐ อันจะช่วยสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการเงินแก่ประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำโดยรวมของประเทศ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากองค์การการเงินระดับฐานรากที่มีอยู่ในปัจจุบันส่วนมาก ยังให้บริการทางการเงินได้ไม่ครบถ้วน ขาดความยั่งยืนในการดำเนินการ จากการเน้นการพึ่งพาตัวบุคคลเป็นหลัก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการต่อไปเมื่อต้องเปลี่ยนบุคคลผู้เป็นแกนนำ ขาดความมั่นคง จากข้อจำกัดด้านการจัดการ ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านบัญชี อีกทั้งบางส่วนยังขาดสภาพความเป็นนิติบุคคล ทั้งในระดับภาพรวม ภาครัฐยังไม่มีทิศทางที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนระดับนโยบายเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานให้เกิดความสอดคล้อง ทั้งยังไม่ได้เข้าไปกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้การพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากของไทยในช่วงที่ผ่านมา จึงขาดความคืบหน้า ประชาชนระดับฐานรากจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินที่มีคุณภาพอย่างครบถ้วน ต้องพึ่งพาแหล่งเงินนอกระบบและถูกเอาเปรียบ อีกทั้งองค์การการเงินระดับฐานรากบางส่วนมีความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหาย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจในวงกว้าง ด้วยเหตุนี้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับฐานราก วางกรอบนโยบายและแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจนสำหรับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ในการส่งเสริมองค์การการเงินระดับฐานรากของชุมชน ให้เข้มแข็ง เป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งเพื่อป้องกันความเสี่ยงทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบการเงินระดับฐานรากของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

(ร่าง)
พระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก
พ.ศ.

.....
.....
.....
.....

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการเงินระดับฐานราก

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการเงินระดับฐานราก พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“การเงินระดับฐานราก” หมายความว่า การให้บริการทางด้านการเงินขั้นพื้นฐานทั่วไป อันได้แก่ การรับฝากเงิน การให้สินเชื่อ การชำระเงิน การโอนเงิน การประกันภัยรายย่อย การเช่าซื้อ การค้าประกันหรือสวัสดิการชุมชน อย่างหนึ่งอย่างใดแก่สมาชิกหรือวิสาหกิจในชุมชน ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“องค์กรการเงินระดับฐานราก” หมายความว่า องค์กรระดับชุมชนที่เริ่มจากการรวมตัวกันของประชาชนด้วยความสมัครใจ บนหลักการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในด้านทุน สวัสดิการ และการจัดการ เพื่อดำเนินกิจการเกี่ยวกับการเงินระดับฐานราก เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สหกรณ์ สถาบันการจัดการเงินทุนชุมชน กองทุนชะกาด กองทุนสวัสดิการชุมชน และให้หมายความรวมถึงองค์กรที่มีลักษณะเดียวกัน ซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการเงินระดับฐานราก ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“โครงข่ายการเงินระดับฐานราก” หมายความว่า โครงข่าย ที่ประกอบไปด้วย แม่ข่าย ลูกข่ายซึ่งได้แก่ สถาบันการเงินชุมชนในพื้นที่ที่มีศักยภาพที่และได้รับการรับรองการจดทะเบียนเป็นลูกข่ายรวมทั้งภาคีที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“แม่ข่าย” หมายความว่า สถาบันการเงินที่สนับสนุนการดำเนินการของลูกข่ายของโครงข่ายการเงินระดับฐานราก ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“ลูกข่าย” หมายความว่า สถาบันการเงินชุมชนที่แม่ข่ายจัดตั้ง ในพื้นที่มีศักยภาพ เข้าสู่โครงข่ายการเงินระดับฐานรากและได้รับการรับรองการจดทะเบียน ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของลูกข่าย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก

“แผนแม่บท” หมายความว่า แผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก

“ผู้ตรวจสอบ” หมายความว่า ผู้มีอำนาจตรวจสอบและเรียกดูข้อมูลองค์กรการเงินระดับฐานราก ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจออกกฎกระทรวง ระเบียบหรือประกาศเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ระเบียบหรือประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

คณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก

.....

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก” ประกอบด้วย

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นประธาน

(๒) ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

(๓) ผู้แทนองค์กรการเงินระดับฐานราก ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการสรรหาจากตัวแทนองค์กรการเงินระดับฐานรากจำนวนห้าคน จากภูมิภาคต่างๆ ภาคละหนึ่งคน เป็นกรรมการ

(๔) ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ ด้านการเงินระดับฐานราก ด้านการพัฒนาชุมชน และด้านกฎหมาย ด้านละหนึ่งคน ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนสามคน เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยจะต้องมิใช่ข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลังเป็นกรรมการและเลขานุการ
หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลตาม (๓) และ (๔) เพื่อเสนอรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็น
กรรมการในฐานะผู้แทนองค์การการเงินระดับฐานราก และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรี
กำหนด

มาตรา ๗ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินระดับฐานรากเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อ
พิจารณาให้ความเห็นชอบ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา
- (๒) กำหนดให้ธนาคารเฉพาะกิจของภาครัฐ ซึ่งอาจจะมากกว่าหนึ่งแห่ง ทำหน้าที่เป็นแม่
ข่ายของโครงข่ายการเงินระดับฐานราก
- (๓) ออกระเบียบเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ในการจัดตั้งสถาบันการเงิน
ชุมชนเพื่อเป็นลูกข่าย โดยเน้นพื้นที่ที่มีองค์การการเงินระดับฐานรากดำเนินการอยู่อย่างเข้มแข็ง รวมทั้ง
ออกเกณฑ์การเฟิกถอนและการฟื้นฟูสภาพจากการเป็นลูกข่าย
- (๔) ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกและคณะกรรมการ
ดำเนินการของลูกข่าย
- (๕) กำหนดมาตรฐานคุณภาพ มาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยง
หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพของแม่ข่ายและลูกข่าย รวมทั้ง ดำเนินการเพื่อเพิ่มความมั่นคง
และความยั่งยืนของการดำเนินการของโครงข่ายการเงินระดับฐานราก
- (๖) การกำหนดกรอบของอัตราดอกเบี้ยประเภทต่างๆ ที่ลูกข่ายอาจคิดจากสมาชิก
- (๗) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับนโยบาย การตรา
กฎหมาย และการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเงินระดับ
ฐานราก ทั้งในส่วนของโครงข่ายการเงินระดับฐานราก การให้บริการของธนาคารพาณิชย์ การให้บริการ
ของสถาบันที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน ตลอดจนการใช้นวัตกรรมทางการเงินผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้ง
การให้ความรู้ทางการเงินแก่ประชาชน
- (๘) กำกับดูแลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีการประสานงานและดำเนินการให้เป็นไปตาม
แผนแม่บทและพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงเรียกดูข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ ตามที่คณะกรรมการ
เห็นสมควร
- (๙) กำหนดอัตราส่วนแบ่งของกำไร อันได้จากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงข่าย
การเงินระดับฐานรากไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง เพื่อให้แม่ข่ายจัดสรรเงินดังกล่าวมาให้กับกองทุนในแต่ละปี
- (๑๐) แต่งตั้งผู้ตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการของลูกข่าย
- (๑๑) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนแม่บทการพัฒนาระบบการเงินระดับ
ฐานราก ตลอดจนความคืบหน้าในการพัฒนาระบบและโครงข่ายการเงินระดับฐานราก รวมทั้งความเสี่ยง
ที่อาจเกิดขึ้นต่อระบบและประชาชน

(๑๒) รายงานผลการดำเนินการ ปัญหาและอุปสรรค ให้คณะรัฐมนตรีและสาธารณชนทราบ อย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๓) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๘ กรรมการ ตามมาตรา ๖ (๓) และ ๖ (๔) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์
- (๓) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (๔) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๖) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๗) ไม่เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะรื้อขายผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๘) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งรับผิดชอบการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาหรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง

(๙) ไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากองค์กรเพราะทุจริตต่อหน้าที่

มาตรา ๙ กรรมการ ตามมาตรา ๖ (๓) และ ๖ (๔) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองวาระ

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการคนใหม่ ซึ่งต้องแต่งตั้งภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

มาตรา ๑๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระกรรมการ ตามมาตรา ๖ (๓) และ ๖ (๔) พ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก

(๓) เป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘

(๔) คณะรัฐมนตรีให้ออกเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสีย บกพร่อง หรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ หรือหย่อนความสามารถ

ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๖ (๓) และ ๖ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการสรรหาตามความในมาตรา ๖ ให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่ว่าการดำรงตำแหน่งของกรรมการจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยยี่สิบวัน จะไม่ดำเนินการสรรหากรรมการขึ้นใหม่แทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้

ให้ผู้ได้รับการสรรหาอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน

มาตรา ๑๑ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการคนหนึ่งไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการทั้งสองไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่สามเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการทั้งสามไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

ในการปฏิบัติหน้าที่ ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรงหรือโดยอ้อมในเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณา ให้ประธานกรรมการหรือกรรมการผู้นั้นแจ้งให้ที่ประชุมทราบและให้ที่ประชุมพิจารณาว่ากรรมการผู้นั้นสมควรจะอยู่ในที่ประชุมและหรือมีมติในการประชุมเรื่องนั้นได้หรือไม่ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๒ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย และอาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งคนใดเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมายก็ได้

การประชุมคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา ๑๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

แผนแม่บทการพัฒนาาระบบการเงินระดับฐานราก

.....
มาตรา ๑๓ ให้คณะกรรมการ ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาาระบบการเงินระดับ
ฐานราก เพื่อบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้
ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แผนแม่บทตามวรรคหนึ่งเป็นแผนสี่ปี อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

- (๑) การส่งเสริมและพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก
- (๒) การประเมินความเสี่ยงของระบบการเงินระดับฐานราก
- (๓) การคุ้มครองประชาชนในระบบการเงินระดับฐานราก

การจัดทำแผนแม่บทตามวรรคหนึ่งจะต้องจัดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้เสียและ
ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย

มาตรา ๑๔ เมื่อได้ประกาศแผนแม่บทในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐมี
หน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ให้คำแนะนำ ประสานงานหน่วยงานของรัฐ เพื่อจัดทำแผนงาน
หรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามแผนแม่บทเพื่อให้การดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่
กำหนด

หมวด ๓

โครงข่ายการเงินระดับฐานราก

.....
ส่วนที่ ๑

แม่ข่าย

.....

มาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการกำหนดให้ธนาคารเฉพาะกิจของภาครัฐ ซึ่งอาจจะมากกว่า
หนึ่งแห่ง ทำหน้าที่เป็นแม่ข่ายของโครงข่ายการเงินระดับฐานราก และมีอำนาจหน้าที่ตามที่
คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๑๖ ให้แม่ข่ายมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(๑) จัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนเพื่อเข้าเป็นลูกข่าย โดยเน้นพื้นที่ที่มีองค์กรการเงินระดับ
ฐานรากดำเนินการอย่างเข้มแข็ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๒) จัดทำและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการให้บริการทางการเงิน ระบบ
การโอนเงิน ระบบบัญชี หรือระบบอื่นใดที่จำเป็น

- (๓) พัฒนาศักยภาพและความพร้อม ทั้งในด้านระบบการเงิน การบัญชี และการเสริมสร้างศักยภาพของบุคลากร เพื่อยกระดับมาตรฐานให้แก่ลูกข่าย
- (๔) ให้บริการทางการเงินแก่ลูกข่าย
- (๕) เป็นตัวกลางในการทำธุรกรรมทางการเงินระหว่างลูกข่าย
- (๖) จัดทำระบบข้อมูล ซึ่งรวมถึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของสมาชิก
- (๗) ตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของลูกข่าย ทั้งในด้านการบริหารจัดการ และการบริหารความเสี่ยง และจัดทำรายงานส่งคณะกรรมการ
- (๘) ประเมินผลเพื่อทบทวนการรับรองการจดทะเบียนการเป็นลูกข่ายทุกสามปี
- (๙) ดำเนินการเพิกถอนการเป็นลูกข่าย ตามระเบียบในมาตรา ๗ (๓)
- (๑๐) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
- กรณีที่แม่ข่ายมีมากกว่าหนึ่งแห่ง ให้แม่ข่ายมีอำนาจในการเชื่อมโยงและเข้าถึงข้อมูลตาม (๖) และตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของลูกข่ายและสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๗ ให้แม่ข่ายจัดทำบัญชีธุรกรรมนโยบายรัฐเป็นบัญชีเฉพาะ และแยกบัญชีดังกล่าวออกจากบัญชีการดำเนินงานต่าง ๆ ตามปกติ สำหรับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ และสำหรับนโยบายที่รัฐบาลอาจมอบหมายเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก

ทั้งนี้ ในแต่ละปี ให้แม่ข่ายดำเนินการจัดสรรส่วนแบ่งของกำไรอันได้จากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงข่ายการเงินระดับฐานรากตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนดในมาตรา ๗ (๘) ให้กับกองทุน

ส่วนที่ ๒ ลูกข่าย

.....

มาตรา ๑๘ สถาบันการเงินชุมชนที่แม่ข่ายจัดตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๖(๑) ได้รับการรับรองการจดทะเบียน ให้ถือเป็นลูกข่ายและมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการทางด้านการเงินระดับฐานรากแก่สมาชิก

- มาตรา ๑๙** ทุนหรือทรัพย์สินในการดำเนินการของลูกข่ายประกอบด้วย
- (๑) เงินที่สมาชิกลำมาลงหุ้นหรือฝากไว้กับลูกข่าย ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๒) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ลูกข่ายได้รับบริจาคโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใดๆ
- (๓) ดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์ที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของลูกข่าย

มาตรา ๒๐ ให้ลูกข่ายมีอำนาจหน้าที่ในการทำธุรกรรมทางการเงินกับสมาชิก ได้ ดังนี้

- (๑) การรับฝากเงิน
- (๒) การให้สินเชื่อ
- (๓) การเช่าซื้อ
- (๔) การรับชำระเงิน
- (๕) การโอนเงิน
- (๖) การค้ำประกัน
- (๗) การรับจ้าง
- (๘) กระทำการใดๆ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ คุณภาพชีวิต สวัสดิภาพ และสวัสดิการของสมาชิกและประชาชนในชุมชน
- (๙) อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๑ สมาชิกและคณะกรรมการดำเนินการของลูกข่าย ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๒๒ สถาบันการเงินชุมชนซึ่งได้รับการรับรองการจดทะเบียนเป็นลูกข่าย หากไม่ประสงค์เป็นลูกข่ายอีกต่อไป ให้ยื่นคำขอยกเลิกการจดทะเบียนต่อแม่ข่าย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ตามความในมาตรา ๗ (๓) เมื่อแม่ข่ายได้ให้ความเห็นชอบการขอยกเลิกการจดทะเบียนแล้ว ให้ถือว่าการเป็นลูกข่าย เป็นอันสิ้นสุดลง

มาตรา ๒๓ เมื่อสถาบันการเงินชุมชนถูกเพิกถอนการเป็นลูกข่าย หรือขอยกเลิกการเป็นลูกข่าย ตามมาตรา ๒๒ ให้ถือว่าการเป็นนิติบุคคลภายใต้พระราชบัญญัตินี้เป็นอันสิ้นสุดลง

ทั้งนี้ การดำเนินการชำระบัญชีให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ส่วนที่ ๓

ระบบฐานข้อมูลร่วม

.....

มาตรา ๒๔ ให้แม่ข่ายจัดทำระบบฐานข้อมูลร่วม ซึ่งรวมถึงข้อมูลธุรกรรมทางการเงินของสมาชิก ของลูกข่าย ที่สามารถเข้าถึง เชื่อมโยงและตรวจสอบระหว่างแม่ข่ายได้ โดยให้หน่วยงานที่เป็นเลขานุการตามพระราชบัญญัตินี้ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางจัดเก็บฐานข้อมูลทั้งหมดที่จัดทำขึ้นตามมาตรา ๑๖ (๖)

มาตรา ๒๕ ให้หน่วยงานที่เป็นเลขานุการพระราชบัญญัตินี้ จัดทำฐานข้อมูลทั่วไป ในด้านต่างๆ ขององค์กรการเงินระดับฐานราก รวมทั้งสถาบันการเงินชุมชนที่ได้รับการรับรองการจดทะเบียนเป็นลูกข่าย เพื่อใช้ประเมินผล ติดตามและตรวจสอบ ตามมาตรา ๑๖ (๗)

หมวด ๔

กองทุนพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก

.....

มาตรา ๒๖ ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า “กองทุนพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก” ในสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นส่งเสริมและพัฒนาระบบการเงินระดับฐานราก

กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังต่อไปนี้

(๑) ส่วนแบ่งกำไรอันได้จากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการการเงินระดับฐานราก ในแต่ละปีตามมาตรา ๗ (๘)

(๒) ดอกผลและผลประโยชน์ที่เกิดจากกองทุน

(๓) รายได้ที่เกิดจากการดำเนินงานของกองทุน

(๔) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการกองทุน อนุมัติการใช้เงิน กำหนดหลักเกณฑ์แนวทาง รวมทั้งออกระเบียบ ประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุน

มาตรา ๒๗ ให้สำนักงานเศรษฐกิจการคลังเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุนและดำเนินการเบิกจ่ายเงินของกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ โดยจัดให้มีระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการ

การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการทรัพย์สินของกองทุน การจัดทำงบดุล การบัญชีและการสอบบัญชี ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

หมวด ๕

การกำกับดูแล และความมั่นคงทางการเงินระยะยาว

.....

มาตรา ๒๘ มาตรฐานการบัญชี และการบริหารจัดการความเสี่ยงของลูกข่าย ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๒๙ ทุกปี ให้คณะกรรมการดำเนินการของลูกข่ายจัดทำงบดุลอย่างน้อยครั้งหนึ่ง เปิดเผยงบดุลและรายงานผลการดำเนินการประจำปีต่อสมาชิกและสาธารณชน รวมทั้งจัดส่งให้กับแม่ข่าย ตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ทั้งนี้ ให้แม่ข่ายดำเนินการประเมินมาตรฐานการให้บริการ คุณภาพ ตลอดจนความเสี่ยงของลูกข่ายและโครงข่ายการเงินระดับฐานรากเป็นประจำทุกปี และแจ้งผลการประเมินพร้อมข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมการ ลูกข่ายและสมาชิกทราบ

มาตรา ๓๐ ผู้ตรวจสอบ แม่ข่าย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้คณะกรรมการดำเนินการของลูกข่าย หรือสมาชิก มาชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกิจการของลูกข่าย หรือให้ส่งรายงานการประชุมหรือเอกสารใดๆ ของลูกข่าย และสมาชิกที่จำเป็นแก่การกำกับดูแลตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๓๑ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ ผู้ตรวจสอบ แม่ข่าย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมาย มีอำนาจเข้าไปตรวจสอบในสำนักงานของลูกข่ายในระหว่างเวลาทำงานของลูกข่ายได้ และให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกหรือช่วยเหลือหรือให้คำชี้แจงแก่ผู้ปฏิบัติการตามสมควร

ให้ผู้ปฏิบัติการตามวรรคหนึ่ง แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง
บัตรประจำตัวตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๒ ผู้ตรวจสอบ แม่ข่าย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ มีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบกิจการและฐานะการเงินของลูกข่ายตามที่คณะกรรมการกำหนด เมื่อตรวจสอบแล้วให้เสนอรายงานการตรวจสอบต่อคณะกรรมการ

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการของลูกข่ายกระทำการ หรืองดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้สูญเสียผลประโยชน์ของลูกข่ายหรือสมาชิก หรือลูกข่ายมีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี หรือกิจการหรือฐานะการเงิน ตามรายงานการสอบบัญชีหรือตามรายงานการตรวจสอบ ให้แม่ข่ายเสนอแนะให้คณะกรรมการดำเนินการของลูกข่ายแก้ไขข้อบกพร่องหรือระงับการปฏิบัติบางส่วนที่เป็นเหตุให้เกิดข้อบกพร่องหรือเสื่อมเสียผลประโยชน์ของลูกข่ายหรือสมาชิก ทั้งนี้ หากไม่ดำเนินการแก้ไขในระยะเวลาที่กำหนด แม่ข่ายสามารถเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อให้ดำเนินการเพิกถอนการเป็นลูกข่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดไว้ ตามอำนาจในมาตรา ๗ (๓) และมาตรา ๒๓

หากลูกข่ายไม่เห็นด้วยกับการเพิกถอนตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

หมวด ๖
บทกำหนดโทษ

.....
มาตรา ๓๔ ผู้ใดใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ หรือใช้คำว่า “สมาชิกโครงการเงิน
ระดับ
ฐานราก” หรือคำอื่นใดที่มีความหมายในนัยเดียวกันตามพระราชบัญญัตินี้ โดยมีได้เป็นลูกข่าย ต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน ปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับอีกตั้งแต่วันละหนึ่ง
พันถึงสองพันบาทจนกว่าจะได้เลิกใช้

มาตรา ๓๕ ผู้ใดไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือไม่ส่งเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินงานหรือ
รายงานการประชุมของลูกข่ายตามคำสั่งของผู้ตรวจสอบ แม่ข่าย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง
คณะกรรมการมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ให้คำชี้แจงแก่ ผู้ตรวจสอบ แม่ข่าย หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่ง
คณะกรรมการมอบหมายตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

๔. คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ

(๑) นายสถิตย์ ลิ้มพงศ์พันธุ์	ประธานกรรมการ
(๒) นายรังสรรค์ ศรีวรศาสตร์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายคณิตสร นาวานุเคราะห์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายทวีศักดิ์ กอนันต์กุล	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
(๕) พลเอก วิจิต ยาทิพย์	ที่ปรึกษากรรมการ
(๖) นายปิติพงศ์ พึ่งบุญ ณ อยุธยา	ที่ปรึกษากรรมการ
(๗) นายมนู เลียวไพโรจน์	ที่ปรึกษากรรมการ
(๘) นายสันตศักดิ์ จรุง งามพิเชษฐ์	ที่ปรึกษากรรมการ
(๙) นายสมชัย ฤชุพันธุ์	โฆษกกรรมการ
(๑๐) นายกฤษฎา จินะวิจารณ์	ผู้ช่วยโฆษกกรรมการ
(๑๑) นายกลินท์ สารสิน	กรรมการ
(๑๒) นายเฉลิมศักดิ์ อปสุวรรณ	กรรมการ
(๑๓) นายชูชาติ อินสว่าง	กรรมการ
(๑๔) นายชูศักดิ์ เกวี	กรรมการ
(๑๕) นายดุสิต ลีลาภัทรพันธุ์	กรรมการ
(๑๖) พันเอก ชนศักดิ์ มิตรภานนท์	กรรมการ
(๑๗) นายธนศพล ธนบุญวัฒน์	กรรมการ
(๑๘) นายเลิศวิโรจน์ โกวัฒนะ	กรรมการ
(๑๙) นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์	กรรมการ
(๒๐) นายสุวัฒน์ จิราพันธุ์	กรรมการ
(๒๑) นางอรมน ททรัพย์ทวีธรรม	กรรมการ
(๒๒) นายกอบศักดิ์ ภูตระกูล	เลขาธิการกรรมการ
(๒๓) นางปัทมา เขียววิศิษฐ์สกุล	ผู้ช่วยเลขาธิการกรรมการ